

УДК 728.11

Онофрійчук А.В.,
Київський національний університет будівництва і архітектури**ПОДІЛ РОБІТНИКІВ ЗА «КОМІРЦЕВИМ» ПРИНЦИПОМ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ЖИТЛА ДОВГОТРИВАЛОГО ПЕРЕБУВАННЯ**

Розглядається необхідність професійного поділу робітників України на «комірці». Такий поділ враховує рівень доходів та рівень освіченості, що дасть змогу достовірно оцінити потреби людей, які потребують житла довготривалого перебування. Також розглянуто класифікаційні групи зайнятих населення України, згідно «словника занять» Всеукраїнського перепису за 2001 рік та присвоєння відповідних «комірців» цим групам.

Ключові слова: житло довготривалого перебування, білі, сині, блакитні, сірі комірці, рівень доходу, рівень освіченості, стратифікація, «словник занять».

Комфортні умови проживання людей з різними потребами і способом життя обумовлюють проблему організації житла різного часу проживання. Існують групи населення, які мають явну потребу в *житлі довготривалого перебування* в різних містах і по різних причинах. Однією з таких груп являються сучасні робітники. Специфіка сучасного життя пов'язана з можливим переміщенням (в межах однієї країни і поза її межами). В статті розглядається що вони собою представляють.

«Неоднаковість» положення населення складає суть різноманітності потреб, які допомагає виявити стратифікація. Стратифікація – це система, в якій категорії людей в суспільстві знаходяться у визначеній ієрархії, представляючи собою соціальну нерівність [1]. В теперішній час великі прошарки населення втратили своє місце в старій соціальній структурі, а нова ще не створена, тому дослідники користуються умовним поділом населення в залежності від професії, створеним сучасними менеджерами. Своєрідний поділ робітників на *білі, сині, блакитні та сірі комірці* враховує рівень доходів та рівень освіченості, що дає змогу оцінити характер потреб.

Першими ввели таку класифікацію в ужиток американські службовці. У СРСР ця система була декілька розмита і демократичніша. Але зараз деякі компанії (часто це спільні підприємства за участю іноземного капіталу) вводять таку класифікацію і на вітчизняних просторах.

«Білі комірці» За рівнями доходів та освіти «білі комірці» поділяються на : «білі комірці 1» та «білі комірці2».

«Білі комірці 1» - це топ-менеджери, власники великих та невеликих підприємств і висококваліфіковані спеціалісти. Домінують чоловіки (68% проти 32%). Це сама освічена група, 63% мають вищу освіту. Дуже сімейна група, 69% перебувають у шлюбі. Дуже забезпечені люди.

«Білі комірці 2» - це менеджери середньої ланки управління та робітники інтелектуальної праці високої та середньої кваліфікації. Паритет статей 50/50. Це друга по рівню освіченості група – 57% мають вищу освіту, 23% - середню спеціальну. Половина «білих2» зайнята в приватному секторі, половина в державному. 80% цієї групи працюють на підприємствах чисельністю до 500 чол. і 20% - на підприємствах чисельністю до 100 чол. Це гарно забезпечений клас. «Білі 2» відчувають труднощі тільки при купівлі авто та квартири.

«Сині комірці» - сама велика із соціальних груп населення. До цієї категорії відносять людей, які займаються переважно фізичною працею, висококваліфікованою і просто кваліфікованою. Виходячи з рівня кваліфікації цих робочих, їхнього рівня освіти та доходу, виділили 3 підгрупи: «Сині комірці 1», «Сині комірці 2» та «Сині комірці 3».

«Сині комірці 1» - на 90% складається із чоловіків, які займаються висококваліфікованою фізичною працею, перехідну в інтелектуальну. Характерний представник цієї групи – виконроб на будівництві або оператор високотехнологічного обладнання на будь-якому підприємстві. Ця група має відносно високий рівень освіти – 14% вища освіта, у 76% - середня спеціальна. Матеріальне становище абсолютно благополучне.

«Сині комірці 2» - це кваліфіковані робочі, переважно з приватного сектору. В переважній більшості чоловіки (80% проти 20%). «Сині 2» відрізняються доволі низьким рівнем освіти. 70% отримали загальну середню освіту, однак робота в приватній галузі забезпечує їх відносною якістю життя. Середньозабезпечені.

«Сині комірці 3» - сама велика і найменш благополучна частина кваліфікованих робочих. При цьому більш освічена ніж «сині 2». Основні фактори, які визначають більш низьку якість життя «синіх 3» - відносно висока доля зайнятих в держсекторі, більша доля жінок та проживання в невеликих містах. «Сині 3» в міру забезпечені люди.

«Блакитні комірці» - до цього прошарку віднесли людей, які визначили свій рід занять, як робітники переважно інтелектуальної праці високо і просто кваліфіковані (інтелігенція). Виходячи із ступеню кваліфікації, якості освіти і розмірів доходу – виникла дворівнева конфігурація: «блакитні комірці 1» та «блакитні комірці 2».

«Блакитні комірці 1» - це педагоги, лікарі і так звані службовці, які працюють в держструктурі або в приватному секторі. Домінують жінки, їх доля

складає майже 70%. Це люди з високим рівнем освіти (майже половина має вищу освіту 57%). Матеріальне положення групи абсолютно стабільне, так як в сім'ях «блакитних 1» працює, як правило, 2-3 особи.

«Блакитні комірці 2» - це перша бідна соціальна група. В цій групі ще більше домінують жінки (82%). Порівняно з попередньою групою помітний нижчий рівень освіти – доля людей з вищою освітою складає 10%. «Голубі 2» - це перш за все робітники держсектору (медсестри, санітарки, вчителі початкових класів, вихователі дитсадків, няні і т.д.).

«Сірі комірці» - це люди, які визначили рід своїх занять як низько кваліфікована фізична праця. По рівню доходу вони діляться на 2 групи: «сірі комірці 1» та «сірі комірці 2».

«Сірі комірці 1» - переважно чоловіки (62% проти 38%). Більшість з них мають загальну середню освіту. Сфера їхньої діяльності промисловість, торгівля, транспорт. Це малозабезпечена група.

« Сірі комірці 2» - це крайня бідність. Домінують жінки (60%). В цій групі більше ніж в будь-якій іншій групі сільських жителів. Більшість (60%) працюють на державу, ті ж самі медсестри, санітарки, що в групі «блакитні 2» [2].

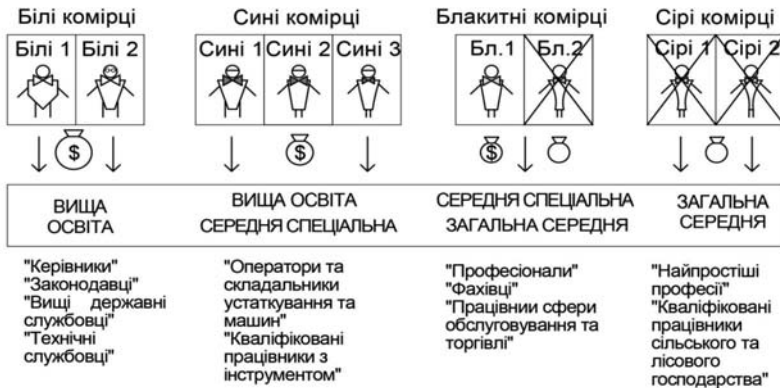

Рис. 1. Виокремлення потенційних споживачів житла довготривалого перебування серед робітників на основі «комірцевого» поділу та «словника занять» Всеукраїнського перепису населення за 2001 рік.

Поділ робітників на комірці має вагоме місце в структурі зайнятості населення України. Про це свідчить Всеукраїнський перепис населення за 2001 рік. Обробка даних Всеукраїнського перепису населення про професійні ознаки фізичних осіб здійснювалася у відповідності із "Словником занять", спеціально

розробленим для цього науковими установами країни на базі діючого в Україні з січня 1995 року Державного класифікатора України “Класифікатор професій” ДК 003-95 з урахуванням змін, внесених до нього протягом 1998-2001 років (Державний класифікатор професій України ґрунтується на Міжнародній стандартній класифікації професій 1988 року (ISCO –88), рекомендованій Міжнародною конференцією статистики праці для переведення національних даних у систему, що полегшує міжнародний обмін професійною інформацією.

“Словник занять” містить 9 наступних класифікаційних груп (розділів), 97 підгруп, згідно яких і були розподілені заняття окремих респондентів, названі ними в якості відповідей на відповідне запитання переписного листа [3]:

Перша група – “Законодавці, вищі державні службовці, керівники” - містить професії, що пов’язані:

-з визначенням та формуванням державної політики, законодавчим регулюванням;

-вищим державним управлінням;

-правосуддям та прокурорським наглядом;

-керівництвом підприємствами, установами, організаціями та їх підрозділами незалежно від форм власності та видів діяльності. Група охоплює широке коло професій, пов’язаних із здійсненням різноманітних функцій управління та керівництва. (*Білі комірки 1*)

Друга група – “Професіонали” – охоплює професії, які передбачають високий рівень знань в галузі фізичних, математичних, технічних, біологічних, медичних, суспільно-політичних наук та в галузі мистецтва, економіки, фінансів, управління і права. (*Блакитні комірки 1*)

Третя група – “Фахівці” – вміщує професії, що вимагають знань в одній чи більше галузях природознавчих, технічних чи гуманітарних наук. Професійні завдання полягають у виконанні спеціальних робіт, пов’язаних із застосуванням положень та використанням методів відповідних наук. (*Блакитні комірки 2*)

Четверта група – “Технічні службовці” – включає професії, які передбачають знання, необхідні для підготовки, збереження чи відновлення інформації та проведення обчислень. Професійні завдання цієї групи пов’язані з виконанням секретарських обов’язків, роботою на друкарських машинках чи інших конторських машинах, записами та опрацюванням цифрових даних чи обслуговуванням клієнтів (поштове обслуговування, операції грошового обігу, надання довідок, реєстрація чи передавання інформації тощо) та інших функціональних обов’язків. (*Білі комірки 2*)

П’ята група – “Працівники сфери обслуговування та торгівлі” – містить професії, які передбачають наявність знань, необхідних для надання

відповідних послуг чи здійснення торгівлі. Професійні завдання охоплюють забезпечення послугами, пов'язаними з поїздками, побутом, харчуванням, обслуговуванням, охороною, підтриманням правопорядку, торгівлею тощо. *(Блакитні комірки 1)*

Шоста група – “Кваліфіковані працівники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства” - охоплює професії, які передбачають знання, необхідні для сільськогосподарського виробництва, лісового господарства, риборозведення та рибного промислу. Професійні завдання полягають у вирощуванні врожаю, розведенні тварин чи полюванні, ловленні риби чи її розведенні, або збереженні та експлуатації лісів з орієнтацією, головним чином, на ринок і реалізацію продукції організаціям збуту, торговельним підприємствам чи окремим покупцям. *(Сірі комірки 1,2)*

Сьома група – “Кваліфіковані працівники з інструментом” –включає професії, які передбачають знання, необхідні для вибору способів використання матеріалів та інструментів, визначення стадій робочого процесу, характеристик та призначення кінцевої продукції. До групи належать професії, пов'язані з видобутком корисних копалин, будівництвом та виробленням різної продукції. *(Сині комірки 2,3)*

Восьма група – “Оператори та складальники устаткування та машин” - об'єднує професії, які потребують знань, необхідних для експлуатації та нагляду за роботою устаткування чи машин, у тому числі високоавтоматизованих, а також для їх складання. Професійні завдання охоплюють розроблення корисних копалин чи нагляд за їх видобутком, ведення робочого процесу та виробництво продукції на устаткуванні чи машинах, керування транспортними засобами чи пересувними установками, складання виробів із деталей та вузлів. *(Сині комірки 1)*

Дев'ята група - “Найпростіші професії” – містить найпростіші професії (роботи), що потребують знань для виконання простих завдань з використанням ручних інструментів, в деяких випадках із значними фізичними зусиллями. Професійні завдання пов'язані з продажем товарів на вулиці, збереженням та охороною майна, прибиранням, чищенням, пранням, прасуванням та виконанням низькокваліфікованих робіт у видобувній, сільськогосподарській, риболовній, будівельній та промисловій галузях тощо. *(Сірі комірки 1, 2)*

Одна з основних проблем сучасного будівництва житла полягає в невивченості реального способу життя населення. Специфіка роботи, навчання, відпочинку, сімейні обставини – всі ці процеси вимагають житла, відмінного від постійного типу – *житла довготривалого перебування*. На наш погляд, саме робітники являються найбільш потенційними споживачами довготривалого

житла. Вивчення рівня освіченості та рівня забезпеченості робітників дасть змогу частково визначити сучасний спосіб життя та характер їхніх потреб. Ці потреби будуть враховані при створенні житла довготривалого перебування.

Література

1. Мазнева М.В. Формування і розподіл доходів як чинник підвищення рівня життя населення // Актуальні проблеми економіки, №6. – 2011. – С. 164-169.
2. <http://economic-enc.net/word/vorotnichki-belye-serye-sinie-655.html>
3. http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/social_economic/?box=4.3W

Аннотація:

В статті йдеться про необхідність професійного розділення робочих України на "воротнички". Таке розділення ґрунтується на рівні доходів і рівні освіти, що дозволить достовірно оцінити потреби людей, які потребують довготривалого проживання. Також розглянуті класифікаційні групи зайнятого населення України, згідно "словаря занять" Всеукраїнського перепису населення за 2001 рік і присвоєння відповідних "воротничков" цим групам.

Ключові слова: білі, сині, голубі, сірі воротнички, рівень доходу, рівень освіти, стратифікація, "словарь занятий".

Annotation:

To the article speech goes about the necessity of professional division of workers of Ukraine on "neckwears". Such division takes into account the level of profits and level of education, that will allow for certain to estimate the necessities of people that need accommodation of long duration stay. Classification groups are also considered busy population of Ukraine, in obedience to the "dictionary of employments" Allukrainian census of population after 2001 and appropriation of corresponding "neckwears" to these groups.

Keywords: white, blue, grey neckwears, level of profit, level of education, stratification, "dictionary of employments".